

Produkcija Radionice kreativnog pisanja 2018.

Put u središte kratke priče

24. listopada 2018.

Dani Ksavera Šandora Gjalskog 2018.

Voditelj: Miroslav Mićanović, prof.

Sadržaj

Leonarda Ban (Gimnazija A. G. Matoša)	2
CRVENE CIPELICE	2
Anamarija Kic (Gimnazija A. G. Matoša)	4
POVRATAK	4
Ana Gregorić (Gimnazija A. G. Matoša)	6
NEĆU VIŠE HODATI NOĆU VRTOM	6
Edi Erceg (Gimnazija A. G. Matoša)	8
INCIDENT SA ČIPSOM I KANTOM ZA SMEĆE	8
Magdalena Blagec (SŠ Oroslavje).....	10
MORAMO NAUČITI OSJETITI.....	10
Eva Pelko (SŠ Oroslavje)	14
BUĐENJE	14
Marija Ban (Gimnazija A. G. Matoša).....	15
O ZANEMARENIM STRANICAMA I TISKARSKIM GREŠKAMA.....	15
Vid Lež (Gimnazija A. G. Matoša)	16
SLIJEPA SOBA	16
Janko Mikac	20
HAUSTORI ODBAČENIH	20
Nada Horvat	30
ČETIRI VITEZA I JEDNA GOSPA.....	30
Ana Ilić.....	32
DA SMO SE BAREM PRIJE SRELI.....	32
Ida Matilda Repar	35
RUŽA	35

Leonarda Ban (Gimnazija A. G. Matoša)

CRVENE CIPELICE

Bijaše topla proljetna predvečer i suton je uokvirio i doveo do savršenstva taj ljupki, miran dan. Prolazio sam tako trgom držeći fotoaparata u rukama da bih slikao ljepotu grada ili uhvatio neki iznenađan trenutak, no na kraju sam skrenuo u kafić i naručio kavu s toplim mlijekom.

Sumoran dan pun one iste uobičajenosti prekinuo je moj pogled na nju. U sjećanju mi ostade ta malena djevojčica dugačkih lokna i crvenih cipelica, i taj dječji osmijeh koji je privlačio poglede mnogih. Imala je možda četiri, ne bih joj dao više.

Promatrao sam ju tako neko vrijeme ispijajući svoju kavu. Sjedila je pored neke gospođe, pretpostavljam da joj je to bila majka, i molećivim ju pogledom zapitkivala da joj nešto da, no nisam uspio shvatiti što. Okrenuvši očima majka izvadi ništa drugo doli fotoaparata te joj ga pruži, a potom nastavi razgovor o nekoj novoj sapunici s prijateljicom preko puta stola.

Naposljedku, htjevši obilježiti taj trenutak dok je istraživala fotoaparata posegnem za svojim te mi je potrebno par trenutaka da ulovim dobar kadar i slikam je; zabilježim njenu radost i taj najslađi osmijeh u još ne uramljenu, ne izrađenu sliku. U istom trenutku, kad sam tek škljocnuo shvatim da je iznenađna svjetlost uperena u mene kao i pogledi mnogih. U lice mi se brzo sjuri krv te obrazi poprime crvenu boju. Potrebno mi je par sekundi da shvatim da je objektiv djevojčice također bio uperen u ovaj dio kafića, a bolje promotrivši svoju fotografiju zaključim da je to tek slučajnost jer malena drži fotoaparata potpuno naopako.

Podignem glavu i uhvatim zabrinut pogled njene majke. Lagano se nasmiješim i kimnem kao znak da je sve uredi te primijetim olakšanje na njenom licu. Ispijem posljednji gutljaj kave, ostavim kovanice na stolu i s istim osmjehom se zaputim prema izlazu prije nego dobijem još koji radoznali pogled.

Otišao sam i ne pomišljajući da ću je ikada više vidjeti. Želio sam da bude ono što je bila one prve minute kada sam je ugledao, tek malena djevojčica crvenih cipelica.

Anamarija Kic (Gimnazija A. G. Matoša)

POVRATAK

Hladna listopadna večer, šetali su uz rijeku Savu. Bolje rečeno, on je šetao gurajući nju u kolicima, pošto hodanje već duže vrijeme nije bilo jedna od opcija. Smeđi vuneni šal prekrivao joj je nos. Plava kosa je bila skrivena pod kapom koju je navukla preko glave gotovo do očiju. Oči su za njega uvijek bile najvažniji dio nje, u njima se svaki put na trenutak mogao izgubiti. Pokušala se nasmijati, a u kutu oka joj se pojavila suza. Kroz već zamućeni vid, shvatila je kako je i njemu nestao smiješak s lica. Nestao je zbog naglog povratka u stvarnost i sa suosjećanjem je rekao: „Stvarno mi je žao, znam koliko si željela ići, ali znaš da to nije moguće.”

U Zagrebu se održavao festival „Zagreb 71.“, a nova pjesma Grupe 220 koja nastupa na njemu ju je istinski dotakla. Pogledala je u mirnoću rijeke koja ju je istovremeno smirivala i prestravljalala te rekla „Znam, ali mi je žao što neću zajedno s njima pjevati „Povratak“ pošto je za moj prekasno.” Ruku je pogurnula dublje u džep jake, dok nije osjetila papir pod rukama. Na njemu je pisalo „Ne trebaš hodati da bi mogla letjeti, uživaj u letu albatrose, uvijek ću biti tu da ti pomognem na tlu. Obećavam.” Osjetila je nalet vjetra i dašak olakšanja. Protresla je glavom rekavši: „Neki bi rekli da će zbog ovoga dobiti slom živaca, ali moji ionako odumiru“, te je uputila onaj tužan smiješak koji kao da je izašao iz najtmurnije morske brazde. Slabašnim rukama podigne fotoaparat koji joj je visio oko vrata. Nikamo nije išla bez njega, prije svega ovoga, u nekom drugom svijetu, bila je uspješna novinarka koja je više voljela fotografirati nego pisati. „Kako da ljudi shvate ono što ne vide vlastitim očima?“, znala je reći. On također podigne svoj, navodno posuđen od prijatelja, no poznajući njegovu reputaciju, vjerojatno posuđen iz dućana s elektronikom, ilegalno. Podiže fotoaparat da ju slika, no ona u istom trenu podiže svoj tako da joj prekrije cijelo lice i na tren svijetlo prelomi tamu. Oboje istovremeno okinu fotografiju. Nastanu dvije. Sutradan su ih razvili kao

fotografije koje su ukrade komadić vremena zarobivši ga u prizoru koji im je odsada bio nadohvat ruke.

Prva fotografija, sigurno pospremljena u njegov novčanik. Novčanik koji je s vremenom postajao sve lakši zbog novog zaposlenja kao stalni gost u lokalnom baru. Baru u kojem bi mu smjena obično završavala s izlaskom zore. Zore koja je bila jednaka svakoj sljedećoj, čiji bi izlazak obilježavalo glasno nabijanje vrata i jak miris alkohola. Shvativši da život s invalidom nije lak kao u romansi iz filma, je li imao drugog izbora? Jest. Odala joj je to tišina zbog koje se probudila tek u podne, koja usprkos oslabljenom sluhu, nije uobičajena. Priča se da se preselio u mjesto kilometrima odavde, nastavio s starim poslom, svakodnevno plaćući zbog neke fotografije u njegovim pijanim rukama.

Druga fotografija, još uvijek stoji na njenom noćnom ormariću u domu. Napustila je kuću već sljedeći dan zbog loših, ali i dobrih uspomena. Pomogao sam joj da se spakira i odnio ju u novu sobu, kao princezu, kakva i jest, a njeni rumeni obrazi su mi bili dovoljna nagrada. Ne mogu opisati osjećaj kada sam vidio njegovu sliku na njenom ormariću, a još manje kada me zatražila da napišem priču na spomen onoga što su imali. Ljutnja? Neshvaćanje? Ljubomora? Sve navedeno. Ali obećao sam da ću uvijek biti tu, nisam li?

Ana Gregorić (Gimnazija A. G. Matoša)

NEĆU VIŠE HODATI NOĆU VRTOM

Za pet minuta otkucat će ponoć. Vino mojeg prijatelja vuklo me s putanje. Ne ideš kući, e pa ne ideš. Zrak je bio svjež i veoma je godio čađavim plućima. Još su bila vruća od dima duhana.

Teturajući ulicom, još sam ih čuo kako pjevaju. Nisam mogao odoljeti pa sam potihlo zapjevao sebi u bradu. Vrtio mi se čitav svijet, ali svejedno bih prihvatio još koju čašicu vina. Pa nije li, ionako, da se kaže „klin se klinom izbija“? A što sad? Da se vratim? Ma ne. Sad ću stići do njenog vrta. Prokleta li bilo vino. Uvijek me vraća na taj trnovit put. Vrata vrta bila su samo pritvorena. Kao da je znala da ću doći. Ulazeći sam skoro pao preko korijenja drveta što su se nazirali na površini. Udario sam o ogradu i vrtom je odzvonila pjesma. Zanimjelo me vino i teturao sam puteljkom obraslim grmovima ruža.

Podsjećale su me na nju, tako crvene, bujnih latica i tanke duge stabljike. Ali kao svaka ruža i ona je imala svoje bodlje i svaki puta kada bih je pokušao ubrati, ona bi me ubola. Ravno u srce. Ali zašto? Nije li znala da bih ju stavio u najljepšu vazru s vodom i držao na ormariću pokraj svojeg kreveta? Da bih joj pjevao ljubavne pjesme, svaki dan joj mijenjao vodu, gledao je i divio joj se? Čini se da nije. Moguće je da sam kriv. Najvjerojatnije jesam jer nisam govorio, kazao što mislim i kako se osjećam. Svaki put bih se usplahirio kad bi se stvorila pokraj mene i zaboravio na svoje ponašanje. Pa eto mi. Stvorio se on koji joj je na ljepši način otvorio svoje srce. Sad je on drži u vazri pokraj kreveta. Ili ju je već zasadio u teglu i uskoro će ju presaditi u vrt kako bi se rosna mogla buditi i uživati u čarima zore.

Shvatio sam da nije stvar u tome što si napravio ili rekao, nego što nisi. Jasno je, ako ujutro ne opereš zube, da ćeš imati dojam kao da si progutao kantu za smeće. Pa tako sam se i ja svako jutro budio uznemiren, znajući da je nisam poljubio i rekao joj da je volim. Spustio sam se do jabuke kako bih udisao

proljeće koje su njeni cvjetovi ispuštali. Noćni vjetrovi gladio mi je lice. Obratio sam pozornost na svjetlosne zrake koje su s njenog prozora padale i osvjetljavale malen dio vrta. Zamišljao sam dvije sjene što pričaju, hodaju pa se ljube i sve tako iznova dok se ne bi jednostavno udaljile. Ali na prozoru nije bilo ničega osim svjetlosti koja mi je remetila mir. I dok sam tako stajao i promatrao zvijezde, pala mi je na pamet suluda ideja koje sam se i sam plašio. Nisam bio posve siguran u njezinu djelotvornost, ali sam odlučio ispuniti je kako bih imao bolje mišljenje o sebi i kako bih se bolje osjećao.

Nadasve, morao sam je barem jednom i nakratko ukrasti za sebe. Učiniti davno neučinjeno. Tako sam mahnito poskočio i krenuo prema izlazu iz vrta. Na ulici i dalje nije bilo nikoga. Popeo sam se stepenicama do ulaznih vrata kuće i pokucao. Pričekao sam nekoliko trenutaka koji su se činili kao vječnost te razmišljao što ću reći kad se vrata otvore. Kad su se otvorila, nisam bio pripravan, a i njezina pojava u spavaćici me skroz izbezumila. Gledala me u čudu. Nešto je izustila. Nisam slušao, nisam čuo. Samo sam zakoračio prema njoj, primio je za struk, rekao joj da je volim, i to na tako strastven način, te je poljubio kao da se sprema kraj svijeta. Nisam mario na njezino obrambeno odguravanje.

Moje ruke samo su klizile po stabljici, a trnova kao da ni nije bilo. Međutim, moj plan imao je rupu. Moglo bi se reći podosta veliku rupu. Ne znam kako sam uopće mogao misliti da bi u ovo doba noći udana žena mogla biti sama u kući. U hodniku se pojavio njezin muž. Nisam se ni snašao kad je već skočio na mene i šakom me opalio po licu. Ponovno sam gledao zvijezde. Pao sam na pod, a onda me još iscipelario, a da ni ne govorim kako me bacio van na ulicu. Alkohol u mojoj krvi je svladavao sram, ali nije bol. Boljelo me cijelo tijelo. Krv je tekla. Ali ja sam se smijao. Bio sam sretan jer sam je imao za sebe makar nekoliko trenutaka. Bio sam sretan jer sam znao da sam učinio ono davno neučinjeno. A tužan sam bio jer sam znao da se ideja više neće ponoviti ako želim ostati u jednom komadu. Teturao sam do kuće i imao sam je još u rukama.

Edi Erceg (Gimnazija A. G. Matoša)

INCIDENT SA ČIPSOM I KANTOM ZA SMEĆE

Prije čitanje upozorava se čitatelja da se u ovoj priči nalaze izuzetno kreativni načini korištenja čipsa i kante za smeće te se savjetuje da ih nikako ne pokušavate izvesti kod kuće.

Svemir. Mliječna staza. Sunčev sustav. Planet Zemlja. Europa. Republika Hrvatska. Zadarska županija. Grad Zadar. Obala kneza Trpimira 76. Youth Hostel Zadar. Prvi kat. Soba 101. Izlet. Jedna soba, osam hormonima nabijenih tinejdžera muškog roda. Događaj koji će uslijediti zauvijek će promijeniti moj način gledanja na čips i kantu za smeće.

Dva sata ujutro. Spavam na krevetu na kat. Budi me grohotan smijeh s donjeg kreveta s lijeve strane. Ustajem. Igor i Niko gledaju u Svena i smiju se. I ja pogledam u Svena. Smijem se. Što je prethodilo našem zajedničkom smijehu? Jedno obično pitanje na koje je Igor odlučio odgovoriti. Koliko komada čipsa može stati u čovjekova usta odjednom? Petnaest do dva ujutro. Ja spavam. Igor i Niko ulaze u sobu. Sven također spava. Pogledaju ga malo bolje. Zaspao je s otvorenim ustima. Igor u rukama ima vreću čipsa i postavlja si gore navedeno pitanje. Kao nindža se prišulja krevetu i stavlja Svenu komadić čipsa u usta. Stavlja i drugi. Stavlja i treći. Stavlja četvrti, peti i šesti. Stavlja sedmi, osmi i deveti. Stavlja deseti, jedanaesti pa naposljetku i dvanaesti. Konačan odgovor: dvanaest. Dva ujutro. Budim se i zatečem navedeni prizor. Nedugo zatim, čujem najodvratniji zvuk u svojem životu. Jeste li znali da je gutanje jedna od nesvjesnih reakcija te da možete gutati i u snu? Sven je definitivno saznao. Zna li kako zvuči čovjek koji proguta dvanaest komadića čipsa odjednom? Ne želite znati. Sven se diže i odlaze u kupanu.

Dva sata i petnaest minuta. Od Svena ni traga ni glasa. Netko od nas je trebao otići pogledati što se dogodilo. Niko se odlučio pogledati. Kasnije će zažaliti tu odluku. Niko ustaje i kreće prema kupaoni. Prisanja uho na vrata. Čuje zvuk hrkanja. Sven je zaspao... ili se barem tako činilo. Niko otvara vrata. Bili smo

prevareni. Nisam vidio Svena. Jedino što sam vidio bila je ruka koja je držala tuš. Sekundu kasnije, bilo je učinjeno. Niko je bio potuširan, soba je bila mokra, a Sven nas je sve prevario. Sigurno se pitate kakve veze ima kanta za smeće sa svim ovim? Mislím da do korištenja kante za smeće ne bi došlo da Niko nije spomenuo psa, majku i „ajde to još jempuť napravi“. Ono što se uslijedio je do dana današnjeg najkreativniji način korištenja kante za smeće koji sam ikada vidio. Sven uzima dotičnu kantu, napuni je do vrha s vodom i izlazi van. Uzima vodom napunjenu kantu za smeće i zalijeva Nika cijelog. Ne sjećam se kada sam se zadnji put toliko smijao. Cijeli događaj ne bi bio potpun da se nije probudio Goran i rekao najbolju moguću rečenicu u tom trenutku: „Dečki, ovdje je neke mokro.“

Magdalena Blagec (SŠ Oroslavje)

MORAMO NAUČITI OSJETITI

Jesen. Iz nebeskih oblaka škropi kiša. Spušta se na kožu da bi nas podsjetila na životnu stvarnost. Ostarjeli listovi probijaju se kroz pročelave krošnje. Automobili izmućeno prolaze cestom. Nosnice dodiruje jutarnja magla. Vidjeti, čuti, mirisati, dodirivati, osjetiti. Moramo naučiti osjetiti.

Na autobusnoj stanici nalazi se sedmero ljudi. Dvoje ih sjedi. Mladić koji, sa slušalicama u ušima, mrko promatra vlažan pločnik. Sav je crn. Do njega sjedi starija gospođa u žutom puloveru. Oko vrata joj visi fotoapararat kojeg ona svaki čas hvata svoji naboranim rukama punih staračkih pjega kako bi zabilježila nešto zauvijek. Hladnoća se upija u kožu. Dolazi autobus. Mrki mu mladić prilazi. Na stajalištu ostane još samo starica s mladoom djevojkom koje su očigledno čekale drugi bus.

Mnoštvo ljudi poput mrava kojima je netko napao mravinjak izlazi iz busa. Starica ponovo dohvati svoj fotoapararat. Željela je zabilježiti pristalu pojavu mladića blizu tridesetih godina koji je nosio starinski kofer, a oko vrata mu visi fotoapararat. Po svemu sudeći prvi je put u gradu. I baš kada je starica fokusirala svoju fotografiju mladić dohvati svoj fotoapararat. U jednom trenutku dva bljeska. Prolaznici zauzeti svojim poslom nisu ih ni zamijetili. Mladić prilazi starici.

„ Oprostite na smetnji, ali želim Vam reći da sam Vas naprosto morao fotografirati. Ovaj Vaš žuti pulover neizmjerano jako prkosi današnjem sivilu.“

„ Ništa mladić, ja bih se Vama morala ispričati. Ja sam osjetila da s Vama izlazi još neka potisnuta energija koju oslobađate tek uz fotoapararat.“

„ Osjetili ste?“

„ Da,osjetila sam. U mojim godinama čovjek već dobrano zna koliko je važno osjećati. Naime, sve se može osjetiti, samo je pitanje želimo li mi to ili ne. Čovjek kao najsavršenije biće trebao bi osjetiti najviše. Darovani smo s raznim osjetilima. Možemo gledati, slušati, dodirivati, ali to ne podrazumijeva da mi to

vidimo, čujemo, dodirujemo. Onaj pravi poriv osjećaja dolazi upravo iznutra.“ Mladić ju je nijemo slušao. „ Naš život, koliko god dugo izgledao, poprilično je kratak. Zato moramo naučiti osjećati čim prije. No, eto dolazi mi bus, morat ću poći. Drago mi je što smo se upoznali. Nadam se da Vam nisam previše dosadivala.“

Mladić, još pod dojmom staričinih riječi, jedva razabere što se događa. Kada je vidio staricu na vratima busa dovikne:

„Čekajte, moramo se ponovno vidjeti. Može prekosutra u ovom kafiću na uglu? U ovo vrijeme? Odgovara li Vam to?“

„Nadam se da ću doći.“

Sljedeća dva dana mladić je mnogo razmišljao o starici. Njegovom glavom prolazila su brojna pitanja. Osjeća li dovoljno? Što osjeća? Je li i on osjetio staricu? Sav zbunjen, okružen maglom svojih misli došao je na dogovoreno mjesto. Čekao je, čekao i čekao, a ona se nije pojavila. Postajao je ljući i zaboravio je na što je sve potrošio protekla dva dana. Sav ogorčen što nije došla odlazi kući.

Nebesa plaču. Ljudi psujući prolaze ceste. Sve je vlažno. Hladno je. Buka probada tišinu. Mladić ne razmišljajući prolazi gradom. Nema staze, nema cilja. Neka nepoznata sila ponuka ga do stupa sa osmrtnicama.

„U velikoj žalosti javljamo Vam da je preminula gospođa Amalija. U prevelikoj tuzi za sobom ostavlja...“

Ne bi je prepoznao po imenu, ali kad je spazio sliku odmah je shvatio. Mora da zato nije došla. Odluči ostati još dva-tri dana u gradu kako bi joj mogao otići na sprovod. Nakon tog saznanja njegove su se misli ponovo raščistile.

Sutradan se održao sprovod. Mladić je najprije otišao u obližnju cvjećarnu i kupio je suncokret. Premda nije uobičajen on je osjetio potrebu kupiti žuti suncokret na sjećanje na njezin pulover.

Na sprovodu nije bilo previše ljudi. Svi su suzama i crninom iskazivali svu svoju žalost. Bilo je hladno, baš u skladu s raspoloženjem. Po završetku obreda mladić otiđe odložiti suncokret. U pozadini je ostala djevojka kojoj je tek navršila

punoljetnost. Polako i nesigurno mu priđe. Pokušava navući osmijeh, ali joj baš i ne ide. Posegne u džep iz kojega izvuče kuvertu boje suncokreta. Pruži je mladiću uz riječi:

„Ovo je zasigurno za Vas.“

„Moja sućut. Hvala Vam.“

U tišini napuste groblje i svako pođe svoji putem. Kad je ušao u stan, on odloži kaput, zavali se u fotelju i uzme žutu kuvertu. U kuverti se nalazila fotografija njega kako izlazi iz busa uz priloženo pismo.

Dragi mladiću!

Iako ne znam ništa o Vama želim Vas podsjetiti da je život kratak, a osjećaja je malo. Zaustavite se na trenutak. Sagledajte sve oko sebe i osjećajte. Osjećajte jer ćete se tako osloboditi. To će biti dodir sa stvarnošću iz kojega istupate u neki drugi svijet.

Srdačno!

Amalija

Još je samo nekoliko dana mladić promišljao o svemu tome, a kasnije se preselio u drugi grad. Sve je zaboravio. Prestao je čak i fotografirati. Dugo se nije znalo što je s njim. Jedni su nagađali da je uspješno završio ekonomiju. Drugi su govorili kako je postao pijanica i ljubovao je s mnogim ženama. A treći, njih ni nije nikada bilo briga što je s njim.

Godine su se ubrzano izmjenjivale. Svaka jesen otpuštala je sve više i više lišća. Životna cesta postajala je kraća. Cilj je bio sve bliže i bliže i tako se jednog dana mladić našao na poljskom puteljku. Sad više nije bio mlad. Ostario je. Život ga je ogrubio, a ljudi su ga pokvarili. Bilo je ljeto. On je laganim koracima prolazio puteljkom. Tik uz put izrastao je veliki suncokret. Nitko ne zna je li izrastao sam ili ga je netko baš s namjerom tamo posadio. Čovjekov pogled zastane na suncokretu, a onda brzo pojuri doma. Sjetio se svega . starice, fotografije, pisma, osjećaja. Prokopao je sve ladice, sve ormare dok nije pronašao svoj stari fotoaparati. Stajao je nad njim. Dugo je razmišljao, a onda, onda je krenuo naprijed.

Čovjek kao najsavršenije biće trebao bi osjetiti najviše. Darovani smo s raznim osjetilima. Možemo gledati, slušati, dodirivati, ali to ne podrazumijeva da mi to vidimo, čujemo, dodirnemo. Onaj pravi poriv osjećaja dolazi upravo iznutra.

Eva Pelko (SŠ Oroslavje)

BUĐENJE

Sanjala sam san u kojem tebe nema.

Učinila sam stvar koju mogu učiniti.

Tražila sam sreću na mjestu koje postoji.

Osjetila sam tihu sreću u samoći.

Probudila sam se s riječima koje ne mogu izgovoriti.

Marija Ban (Gimnazija A. G. Matoša)

O ZANEMARENIM STRANICAMA I TISKARSKIM GREŠKAMA

Čitateljica

Zbirka sam

Nedovršenih priča, zaboravljenih viceva, zanemarenih stranica, tiskarskih grešaka

Sabrano sam djelo svega što ti nisi ni otvorila.

Razumjet ćeš (jednom).

(ne) točno

Često ležimo zajedno.

i pričam ti,

dok se noć u meni lomi,

kako još uvijek imam svoju filozofiju ljubavi.

Gdje ona mora malo da opeče.

I povrh svega,

mora da rani.

Ljubav nije mrtva –

Da je,

Bila bi to ravnodušnost.

Vid Lež (Gimnazija A. G. Matoša)

SLIJEPA SOBA

Morao sam nešto poduzeti. Prelazilo je svaku granicu. Svaki pokušaj učenja propadao je zbog moje neprirodno kratke koncentracije. Bila bi uvijek ista priča. Vratio bih se iz glazbene, bacio torbu, i krenuo prema krevetu. Nema veze što je bilo pola osam uvečer. Sat vremena sna mi je prijeko potrebno kako bih sljedećih četiri-pet sati učio. Ispravak, probao učiti. Ne znam u čemu je problem, ali čim bih okrenuo stranice knjige (u bilježnice ne zapisujem, naporno je) moje misli bi odlutale prema prvoj stvari koja bi mi se našla pred očima. Jednom sam proveo 37 minuta gledajući u uokvirenu razrednu sliku na stolu razmišljajući tko bi iz razreda mogao biti uljez parazit iz druge galaksije. Naposljetku sam došao do očitog zaključka. Ne smijem vam reći tko, doduše, jer bi me tada likvidirao. Ili likvidirala. Može biti oboje, ali potpuno skrećem s teme.

Došao sam do zaključka da mi je potrebno okruženje u kojem neću imati jednu jedinu stvar koja bi mi mogla ukrasti koncentraciju. Iste sam večeri ispraznio sobu na gornjem katu koju je cijela obitelj koristila kao spremište. Stvari iz tog spremišta distribuirao sam natrag po sobama vlasnika, a one stvari čije vlasnike nisam mogao odrediti predao sam u toplo naručje komunalnog poduzeća grada Zaboka. Na prozoru sam spustio rolete i prerezao im vrpcom. Danje svjetlo je tako i tako precijenjeno. Jedino što je ostalo u sobi bio je parket. Tako je. Parket, četiri bijela zida, i jedna žarulja na bijelome stropu. Čak sam i okvir lampe skinuo. To je, dame i gospodo, od tog trena nadalje postala moja mala utvrda za učenje, moja tvrđava samoće, moja slijepa soba.

Sljedeće sam večeri isprobao slijepu sobu. Bilo je čarobno. Četrdeset sedam stranica povijesti i dvadeset tri biologije pohvatane i zapamćene samo tako. Čarobno. Sljedeće večeri, sedam zadataka iz matematike, esej iz sociologije i dva poglavlja geografije. Možda i prečarobno. Kroz narednih 2 mjeseca nisam dobio ni jednu ocjenu osim petice. To nije moglo proći nezamijećeno kraj mojih

kolega iz razreda. Nisam im htio objasniti, doduše, da ne bi kopirali moje metode i sami napravili vlastite slijepe sobe pa sam im samo rekao da sam na Ritalinu i Aderallu. Nisu povjerovali. Što sam mislio, imam jedva para za kupiti sendvič kod tete u kantini jednom na dan (i to sve teže budući da od prošle godine košta osam, a ne sedam kuna. Kapitalisti.), a sad odjednom gutam skupe lijekove na recept? Ne bi išlo.

Morao sam im sve u detaljima ispričati. Na sreću, ni u to nisu povjerovali. Odlično. Htjeli su, zato, to iskusiti uživo. *Baš odlično*. Probao sam se izvući objašnjavajući da skrbim o nekoliko obitelji albino štakora te da mi ne mogu samo tako banuti u kuću, ali nije upalilo. Već sljedeće večeri, moj dobar prijatelj Dalibor je svratio k meni da isproba famoznu slijepu sobu, budući da je sutradan odgovarao povijest. Kako bih osigurao unikatnost svoje sobice i spriječio druge da je probaju replicirati rekao sam mu da su zidovi premazani super ultratajnim kemijskim spojem koji omogućava otpuštanje masivne razine hormona za koncentraciju: pentakonzentracijo-2-peroheptadikloroksidom čiji sam recept za pripravu samo ja znao. Da. Ja sam mu, uostalom bio zadnja nada da digne prosjek na trojku. Rekao sam mu da si uzme vremena koliko mu treba, i prione učenju.

Vrijeme je prolazilo. Nakon točno 58 minuta i 8 sekundi, Dalibor je izašao van. "Ja ne znam koji bog je ovo stari, ali pročitao sam sve dva puta i sve znam. Čak sam si i ispisao na papir sve. Ne kužim."

Uvjerih ga da je to do čarobnog pentakonzentracijo-2-peroheptadikloroksida i da mi nije ništa dužan, samo da razglasi uokolo kako Danijelova slijepa soba osigurava pouzdane petice. Naravno, sutradan je dobio peticu. Čak i dvije. To je uvjerilo razred. Kroz sljedećih nekoliko tjedana, svi u razredu su isprobali učenje u mojoj "čarobnoj" sobi. Počeo sam dobivati poruke od raznih tinejdžera diljem Zaboka koji se pokušavaju spasiti od provođenja ekstravremena družeći se s profesorima tijekom ljetnih praznika. Većina ih je, začuđujuće, bila iz gornje škole.

Počeo sam naplaćivati. Dvadeset kuna za dvadeset minuta, s količinskim popustom od 50 kuna za sat vremena. Biznis je cvao. Nakon par mjeseci

iskoristio sam zarađeni novac da otvorim kućicu s još 4 slijepe sobe nedaleko od vlastite kuće. Unajmio sam i računovođu da ne bi bilo problema s poreznom. Sve je išlo po planu. Moj set praznih soba koje nisu radile ništa drugo nego omogućavale ljudima da se skoncentriraju pomoću placebo-efekta bile su najbolja stvar koja se dogodila učenicima srednjih škola od kad su zabočku gimnaziju preselili u vlastitu zgradu. Imao sam novac, nevjerojatne ocjene, svijetlu budućnost, i što je najbitnije, hordu imbecila koji su vjerovali u čarobnost mojih kemijskih spojeva. Sve je bilo savršeno. Sve do jedne večeri.

Na putu kući iz glazbene kraj mene se zaustavila žuta Fiat Multipla s zatamnjenim staklima iz koje su u djeliću sekunde iskočila 4 muškarca s potpuno crnim odjelima i maskama. Zadnja stvar koju sam te večeri vidio bila je vlažna krpa čudnog mirisa, nakon koje se sve pretvorilo u tamu. Probudio sam se, ironično, u prostoriji koja nije imala ništa osim jedne treptajuće žarulje na stropu. Čak nisam mogao oko sebe uočiti niti jedan prozor. "Čekali smo da se probudiš, Danijele." Obratio mi se čovjek kojeg do tada nisam primijetio ispred sebe. "Uzrokovao si pravu strku svojim kompleksom praznih podruma".

"Slijepih soba", ispravih ga. "Svejedno", nastavi on, "ti tvoji tmurni tavani omogućili su kvalitetno učenje i zapamćivanje pojmova koji... nisu namijenjeni za to. Prije mnogo godina napravili smo reformu školstva koja je s razlogom sadržavala pregršt činjenica čija je uloga bila zaokupljanje umova mladih generacija tako da se nikada zapravo mentalno ne razvijaju." U tom trenu počeo sam primjećivati velik grafit na zidu na kojem je pisalo "MZO U SRCU". "Kroz tvoju ideju i koncept gluhih garaž..." - "Slijepih soba", prekinuh ga. "SVEJEDNO. Upropastio si nam planove. Mi radimo generacije ljudi koji prolaze životno obrazovanje i tek tada počinju učiti. Ti si omeo te planove. A sada, mi ćemo omesti tebe i tvoje samostalne sobičke". Bio sam toliko šokiran da ga čak ni nisam ispravio. Zar je to moguće? Je li moje životno obrazovanje samo šarada stvorena kako bi se generacije ljudi zamarale činjeničnim znanjem godinama svog života i tako izrasle u ljude koji slijepo slijede vlast bez slobodne volje i sposobnosti ostvarivanja osnovnih životnih funkcija?! Ne, realno, koje su šanse za to?

"Nemamo drugog izbora nego prosuditi ti smrtnu kaznu eutanazijom, Danijele. Imaš pravo na jedno pismo svojim najbližima i to je to. Ali, moramo ti se zahvaliti. Zahvaljujući tebi spoznali smo gdje smo pogriješili i zato od ove jeseni kreće nova školska reforma. Škola za život. Nitko neće koristiti tvoje metode ako im ponudimo blještave i nove tablete u koje mogu gledati. I zapamti, *non scholae, sed vitae discimus*. Ne učimo za školu, nego za život. Reforma je distrakcija. Tvoja realnost je lažna. Život nema smisao i Bog je mrtav. Ne učimo za školu, nego za život." Iskoristio sam svoje zadnje pismo kako bih vam ispričao svoju priču. Bitno je da ljudi čuju i proslijede moju priču. Nastavite postavljati pitanja. Propitkujte svaki djelić vaše stvarnosti. Ne dajte da se plamen ugasi. Dok sam tonuo u san iz kojeg se ne budi, osjetio sam određeni spokoj. Sve će biti u redu. "Ne učimo za školu", ponovio sam, "učimo za život".

HAUSTORI ODBAČENIH

Kada šećemo Zagrebom, uvijek se iznenadimo kada uvidimo koliko nam puno znači. Kao da svaki kvart, svaku lokaciju, povezujemo sa specifičnim osjećajem. Ulaskom na Zrinjevac s glavnog kolodvora, postajemo ljudi koji ostvaruju neki napredak. Dolaskom na trg bana Jelačića, ušli smo među stotine skupina ljudi. Onih čudnih, malo nesigurnih, stalno zaokupljenih radom, ali i znatiželjnika koji su samo zalutali. Bili takvi ljudi ovakvi ili svakakvi, u svima njima leži jedna zajednička osobina. Nalaze se u centru svemira – onog zagrebačkog. Na svakom uglu tog svemira, nalaze se poveznice koje ih šire u daljnja prostranstva. Mogu se zaputiti na gornji grad, kako bi otkrili stare znamenitosti koje su utkate u zagrebački DNA kod. Jedan od putova vodi k Cvjetnom trgu. Tamo često gledaju najnovije modne krikove. Skrećući pogled sa izloga, vide društvenu kremu kako čavrlja između gutljaja kave ili piva. Naposljetku, ako motivacija zahtjeva da se maknu iz centra, odlaze u svom smjeru daleko kroz Ilicu. Račvaju se životi mnogih, ali i poznanstva. No kamo god krenuli, ponekad im je identitet zauvijek vezan uz šačicu ulica u centru.

Neki ljudi imaju razloga da se drže svoga kvarta. Pogotovo ako su lišeni identiteta „ljudi iz centra“. Njihovo je postojanje zauvijek obilježeno malim sivim zgradama. I haustorima koji nose svu njihovu preostalu osobnost.

Tada se počinju redati priče onih koji nikada ne dođu na red. Sigurno ih znate nekoliko. Ljudi koji preživljavaju u svojih tridesetak kvadrata, uvijek očekujući da će ih neki daljnji rođak posjetiti. Izlaze van samo kako bi kupili kruh i mlijeko i popričali par riječi s 2-3 susjeda. Ostatak dana provode u čitanju starih novina i lovljenju signala na trošnim radio prijamnicima. Za to vrijeme miluju svoje mace i peseke. Neki su sretni ako uopće i njih imaju. Jer, oni predstavljaju jedinu srodnu dušu. Oni famozni „daljnji rođaci“ su zauzeti građenjem svog identiteta dolje u centru. Centru za tisuće i tisuće ljudi. Ali, ne i s mjestom za one koji su

omotani ogrtačem od zapuštenih fasada i zagušljivih haustora. Vode se kao ljudi od uska 4 zida koji se sve više sužavaju.

Među sve rjeđim i oskudnijim dućanima, smješteni su ulazi u takve nastambe. Nema puno velikih oznaka i ostalih natpisa koji upućuju na stambeni prostor. Samo pokoja pločica s adresnim brojem i prag koji predstavlja granicu između shvaćanja prostora. Ponekad je za takve ljude prelazak praga van, otkriće novog svijeta. Svijet im nudi nadu, ali zapravo osigurava vječni pritisak za one koji se s njim nastoje stopiti.

Kolo života se počinje okretati svojim normalnim šablonama oko 7 ujutro. Šljakeri troše prve kalorije trčanjem na tramvaj. U slično vrijeme, jedna Zdenka iz Ozaljske ulice blizu Trešnjevke počinje hod svojim putićem. Mirnim, neopterećenim korakom. Kao da joj je Bog u kojeg toliko vjeruje dao cijelo vrijeme s kojim raspolaže. Korakom mirnim, ali zato teškim, usiljenim osmijehom, kreće do dućana. Zna da neće puno izgubiti ako baci pogled u neki izlog, da tu i tamo počasti oko novom haljinom ili zavjesama. Čim odluči da može krenuti dalje, zabije štap za hodanje u tlo.

Ljudi koje sreće po putu gledaju svoja posla. Takav čin ignorancije i samodopadnosti ulijeva još više jada za one koji se trse da prežive. Ulica kao da se sastoji od dvije strane stakla. Jedne, s ljudima koji drskim pokretima kroče prema mjestu koje im donosi kruh. I ne samo kruh, nego i sve stvari prema kojima iskazuju simpatiju. Dok, s druge strane, Zdenka i slični hodaju 50 metara radi samo jednog od toga: frotlja kruha i malo mlijeka sa strane. Dionica od par sto metara koja je za druge samo jedna ruta kojom moraju proći, za Zdenku je jedina preostala stazica u života.

Došavši do obližnjeg dućana, već polako osjeća umor zbog prijeđenog puta. Ustvari, udaljenost nikada nije prevelika. No, pogled na bogate izloge stavlja joj dodatan psihički teret. Ulaskom unutra, stvari napokon postaju malo povoljnije. Uz smiješak ljubazne prodavačice, Zdenki se čini kao da je došla na mjesto gdje je automatski prihvaćaju. Uz pitanje „kako ste?“, vedro kimanje s glavom i pokojom riječcom o zbivanju proteklih dana. Dok frižideri i ledenice

veselo zuje, kao da su im se destruktivne misli zatomile i ne misle izaći van. Taj zvuk se zove „zujanje poricanja“.

Ipak, kao da zujanje pada u drugi plan kada dođe trenutak plaćanja. Onaj turoban trenutak gdje shvati da joj je krhko srce zapravo dublje od novčanika. U nedostatku novčanica, prsti prebiru po džepiću kako bi pronašli neki zalutali novčić: Siću kojom se obično kupuje čokolada. Jedan od onih daljnjih rođaka možda baš danas planira posjet. Ali, jedva da se ima za osnovno, sve ostalo postaje luksuz. Uz tužan pogled prodavačice koja je pogledom prati do izlaza, tiho se povlači prema doma.

Izlazi van kao osramoćeni vojnik nakon nečasnog otpusta. Ostavlja iza sebe svu blagodat koju bi htjela priuštiti za poodmakle godine. Samo, roba koja predstavlja tu sreću je vjerojatno rezervirana za došljake iz centra. Nogama koje se sve više tresu, čak i bez daška vjetra, Zdenka nastavlja prema svom utočištu. Uperivši pogled ravno prema cesti za centar, dođe joj da svom silom pljune. Ali, pljuvačka joj zapne, nitko ne zna gdje i zašto. Tekućina koja je trebala izaći na usta, izbije na oči. To je bio jedini put da je privukla pozornost barem jednog dijela ljudi. Mladić koji radi u dućanu ploča potrči da priupita za pomoć, ali ga zaustavlja strogi šef. Neke stvari ostaju neobjašnjivo zaglavljene u prostoru.

Dok u glavi vodi borbu koju ne može dobiti u stvarnosti, haustor polako dolazi do Zdenke. Ili ona do haustora. Teško je odrediti što je u ovom trenutku živo a što mrtvo.

Kroz slojeve tekućine u očima, ukaže joj se neka bjelina iza rešetke poštanskog sandučića. Makar je gotovo sigurna da joj otupjeli mozak igra igrice, s uzbuđenjem otvora kaslić.

Mnogo se ljudi na trgu okrenulo prema Trešnjevci u tom trenutku, ne mogavši otkriti izvor tog neljudskog krika. I dok su se svi cimnuli od Ilice do Ozaljske, samo je Zdenka nepomično ležala ispod kaslića i pored pisma od banke.

Krik polako klizi uz pročelja. Ponaša se poput vala kojeg u leđa gura orkanska bura prema obali. Sekundu ili dvije, ljudi su stopljeni s glasom koji iz daljine dolazi

kao neman. Treću sekundu, glas se zatomi u njihovim glavama i vraćaju se šetnji. Gledaju u mobitel i prate crtu na podu. Ostaje samo nijema halabuka u žbuci zgrada.

Čovjek koji je maloprije htio potrčati za Zdenkom i dalje sjedi u dućanu ploča. S razglasa se čuje lagani *surf rock* od grupe *The Shadows*. Glazba koja je u ovoj prodavaonici kao skriveni stimulans. Zadržava kupce čim duže između nepreglednih kašeta s pločama. Samo što kupaca trenutno nema i naš Anđelko nepomično sjedi za pultom.

Ljulja se na stolcu naprijed – natrag, nesvjestan kako djeluje smiješno: Razmišlja o ljudima koji ulaze i izlaze bez da ga i pozdrave. Pokatkad netko otvori usta pri ulasku, da bi ih samo trenutak kasnije zatvorio i napravio onaj *samo gledam* pokret s glavom. Ostaje samo zvuk njihovih koraka koji ponekad nadglasava težak bas nekog *hard rock* banda s razglasa.

Na razglasu počinje *Wonderful land* koji mu mijenja izraz lica dok svako malo pogledava prema vratima. Okreće zjenice prema prozoru i kroz njega gleda prizor koji kao da je sinkroniziran s glazbom koju sluša. Par likova u staroj Volkswagen bubi staju ispred dućana i vrlo opuštenim, neformalnim korakom ulaze u njega. Došli su prodati neke ploče. Izgledom kao iz minulog vremena šezdesetih, nisu opterećeni mišljenjem drugih. Anđelko ih gleda s nekim divljenjem jer napokon može razgovarati bez da se pravi previše uljudan.

- *Ako mi posudite jednu od vaših ploča da je puštam za ugođaj kupcima, platit ću vam 30% više sljedeći put.*

Dečki mu se nakratko nasmiju vidjevši da je lik na tragu njihovog humora:

- *Možete nam za nju dati onoliko koliko treba za cugu. A ako oni koji kupe tu ploču postanu napušteni nakon slušanja, pošaljite nam bonus na žiro račun.*

- *Heheheh, bolje da to napravim sada. Jer, nisam siguran da ću ih prodati baš za dan ili dva. A vi mi se činite kao ste više gore nego tu dolje.*

Izgovorivši to, instrumental o divnoj zemlji završava sa sviranjem. Prostorom je odmah počeo odjekivati neki depresivni monolog glavnog vokala *Uriah*

Heepa. S jedva malo instrumentalne podloge, bio je svjetlosnim godinama udaljen od *Shadowsa*. Momci su ubrzo promijenili ton i postali nepopustljivo konkretni već s prvom rečenicom.

- *Ok je da voliš pričati, ali tu nismo došli da filozofiramo nego da zaradimo neku lovu za nastavak puta.*

Andželko se htio snaći u sekundi kako bi dao još jednu priliku *Shadowsimu*. Dovodili su publiku u blaženi trans četrdeset godina pa neka mu kupe još malo vremena. No, bez mogućnosti da improvizira i pod nestrpljivim pogledom svojih kupaca, morao je obaviti posao profesionalno i bez igrarija.

- *Ovako, za *Wind in the Willows* s Debbie Harry bi vam mogao dati puno, ali kako vidim da se ploča veoma istrošila, možete dobiti samo 250 kuna. Za ostale još i manje jer vidim da nemate baš nekih rariteta. Ako ste ploče prvi puta Vi kupili, niste se baš potrudili očuvati ih....*

Najviši od njih, „predvodnik“ malog čopora koji je navratio, nije htio do kraja slušati izlaganje. Osjetio je kako se uzalud trudio tegliti tu staru kramu skupa s ljudima koje je morao nagovarati da dođu. Otresito je bacio Andželku ploču na stol skoro ju prepолоvivši te se mumljajući dogegao do ulaznih vrata. Za ostalih 9 ploča se nije ni potudio ispričati priču kojom bi se umilio prodavaču. Andžo ih je u zadnjem pokušaju htio vratiti da malo pregovaraju. Odustao je čuvši jednog od njih kako ga naziva *gadnim pederom* kroz zube.

Nešto ga je peklo iznutra. Kao što ga zaboli svakoga dana dok sjedeći dopušta ljudima kako ga pasivno kore. Ponekad ga nešto tako trgne sa stolca da stvarno otiđe do prozora prodavaonice i procjenjuje ljude koji su taman izašli. Pa onda razmišlja, previše i preduboko. Stalno o nekim nebitnim ljudima koji su samo ušli, kupili kakvo polu –smeće s 80% popusta i otišli bez nekog lucidnog komentara. Intenzivno kori demone u sebi te ponekad šapuće psovke na glas. Bio je samom sebi sugovornik. Uz stegovni prijekor nadređenog, vraća se na vruću stolicu nastavljajući gruntati.

Dobivao je svakakve ideje pod afektom, jedna od njih je bila da ubije šefa i svih 10.000 ploča proda na internetu. Očito kako ljudima danas vrsta muzike uvjetuje svaki postupak pa bi možda pomogao nekom strancu da si sredi život. Možda su ljudi osjetili kako Anđelko ovdje radi zato što mora?

Na stolici za okretanje, razmišlja o svojim doma. Svojoj majci, najblažoj ženi koja je ikada bila nekome roditelj. S ponosom i razdraganošću ga je svakoga dana gledala kroz vrata stana kako odlazi na posao. Tko zna što si je zamislila da joj sin tamo radi..... možda da dirigira *Hi-fi* uređajima koji se jednim pokretom štapića prebacuju s francuske šansone na *heavy metal*. Nikada ju nije pozvao na posao. Da nema 68 godina i dijabetes možda i bi. Kada bi ju pitao, vjerojatno bi mu zahvalila i rekla kako ju sprječava čuvanje drugog sina. Da, on je u cijelom odnosu posebna priča, jer je i sam poseban. Brat Paul koji ga voli najviše na svom malom svijetu.

Često je u prošlosti molio Zdenku da doprati buraza do dućana kako bi se družili upijajući zvukove. Paulov dolazak je uvijek izgledao kao prolazak male parade kroz centar. Još u haustoru zgrade u Kranjčevićevoj ulici je počeo pjevati neku banalnu dječju pjesmicu. Do trenutka kada ga je Zdenka dopratila do Ozaljske, zavijao je kao da želi da prolaznici počnu pjevati s njim. I jesu, uz žestok podsmjeh i *malo ću te uštimiti šamarčinom* facom. No, bez iznimke, kad god je ušao kroz prag dućana i vidio ljubav u očima osobe za pultom, utišao se. Znao je da sada ne mora privlačiti pažnju kada je bezuvjetno ima.

No, Anđelko se zadnjih mjesec dana previše opterećivao oko maminih pregleda na Rebru. Svakog dana je mislio na Paulov izraz lica kada shvati da su ga ostavili samog. Poput ranjene životinje čeka sklopčan na krevetu i čeka slučajnu pomoć. Anđelku nije preostalo ništa drugo nego da podvuče crtu i svakog dana ga dovede na posao. Pa neka mu šef opali otkaz, ionako je stoka od autoriteta.

Jadničak od 35 godina je trebao konstantnu pažnju kao da je dojenče od 6 mjeseci. Nije mu trebalo puno da se osjeća zabavljenim. Većinu vremena je provodio vrteći se na okretnom stolcu s glavom zabačenom na rame. Imao je

odličan smisao za ritam. Bio je u stanju „pročitati“ pjesmu za 5 sekundi i popratiti je udarcima o pod. Bolja zvučna kulisa od bilo kojeg drugog bass pojačivača. Dva brata su imali i šifriranu komunikaciju. Svaki puta kada je Anđelko vidio šefa kako dolazi s ručka, mahnuo je bratu otvorenim dlanom. Treštanje nogama staje, samo se čuje muzika bez pratnje s razglasom. Šef samo produži pored dućana, vjerojatno kako bi još malo hladio muda nakon jela. Tada Anđelko maše prstom ispred bratovog nosa. Dirigent je dao svoj znak i ritam sekcija može nastaviti.

Ponekad ga je samo pustio da se prepusti svom điru kako bi malo gledao u pod u samoći. Lijepo je bilo preostalo dobro dijeliti s nekim tko ti je krv, ali to ne rješava osobne probleme.

Htio je uvijek u prodavaonici dočarati jedan poseban oblik entuzijazma. Onu žestoku nabrijanost *gift shopova* koje rock bendovi vode za svoje fanove nakon koncerata. Sve da bude prenaplašeno. K'o kada se vraćaš s tribine i s 90 decibela u ušima zaletiš u dućan da dio svirke preseliš doma na gramofon. Uđeš u radnju i s Heavy metal „rogovima“ na prstima zaurlaš prodavaču da ti baci najnoviji album na pult: A on ti ga 10 puta glasnije i stavi, još k tome s popustom. Ponekada kada je bio jedini u smijeni, išao je po dućanu i iz sveg glasa vrištao neku stvar od *Sex pistolsa*, želeći da pankeri nastave sa sljedećim stihom. Sve što je ikada dobio je pogled sažaljenja. Poput vremenog pjevača koji zarađuje pod stare dane pjevajući na sajmovima.

Onoga dana kada je htio pomoći Zdenki na ulici, bezizražajno je obavljao poslove po dućanu trudeći se zaboraviti na taj događaj. Sjedio je na odjelu gdje su nabacane ploče za 5 kuna i razvrstavao ih po shemi čuvam/bacam. Kako već nema zainteresiranih koji bi s njim živjeli san, morao je prihvatiti da je poput starca koji je falio u životu. Odbacujući one albume koji su mu dopremljeni slomljeni, ugledao je prizor za pultom: Paul svojim bubnjanjem u potpunosti nadglasava glazbu i prekida kupce u razgledavanju. I umjesto da mu netko drekne da prekine uznemiravati, ljudi mu zapravo i prilaze. Stil mu je varirao od dramatičnog do kaotičnog. Pa kad je i još ta dva načina preklopio

u jedinstvenu strukturu s uvodom i zaključkom, gledatelji se nisu usudili izgledati ravnodušno.

Bio je tako neopterećeno prirodan. Samo je radio ono što mu najbolje ležalo. Nakon nekoliko trenutaka, više nitko nije imao potrebu za suhoparnim šetanjem između redova ploča. Poput vođe ceremonije, *gift shop* iz bratove vizije je pretvorio u nešto još bolje: Salu gdje ljudi ne dolaze kupovati zvukove, već ih i reproducirati. Paul je imao bend i svake minute je dobivao nove članove. Slušajući kakofoniju besprijekorno usklađenih zvukova, Anđelko osjeti potrebu da ušutka misli. Ono što je htio sam učiniti od dućana jednoga dana, za 5 minuta je unaprijedio njegov čudesan brat.

Stao je sa strane i slušao njegov mali *jam*. Nabijajući po pultu neviđenom žestinom, pokazivao je izdržljivost bubnjara s dvadesetogodišnjim iskustvom. I svaki put kada je usporio da prekine set, prijelaz na drugu pjesmu s razglasa ga nanovo ražešćuje. Jedan od stalnih gostiju u dućanu, Lenac zvan Živa, obratio se Anđelku jer je jednostavno morao znati otkud ovakva novina u dućanu:

- *Hej Anđo, di ste ovog malog našli? Nisam znao da se danas bendovi olako rješavaju svojih članova.*
- *Nigdje ga nismo našli, to mi je brat i dolazi ovdje jer mu je najveća želja da bubnja za naš dućan*
- *Bravo stari, uvijek sam znao da u ljudima prepoznaješ potencijal. Nego reci, jel imaš još uvijek onu kolekciju albuma Judas Priesta? Nema veze ako je svaki u maloj tiraži. Daj mi naplati pa ću već prodat' za duplo na Discogsu kad mi dojadi.*

Ploče za otpis ostavlja sa strane i odlazi kako bi naplatio čovjeku. Paul se napokon odmara uz bocu vode, ali i dalje tapka prstima po stolu. Kao da poziva gledatelje *Kupujte ljudi, ima svega, usrećite mog brata kad sam već usrećio vas*. Gledatelji ta sitna rominjanja udaraca po stolu pretaču u poruku i donose albume za stol. Gotovina se prelijeva u kasu te Anđelko zadovoljno tapša Paula po leđima dok razvrstava novčanice.

No, večer se pretapa u noć i Anđelko bi se s njim trebao vratiti doma. Paulu vremena u danu ništa ne znače i spokojno drijema na stolcu. Anđelko diže paniku. Majka se već sigurno vratila iz bolnice i šizi jer se ni jedan od njih pojavio kad i obično. Zove ju jer sutra doma dolazi terapeut kako bi s bratom napravio vježbe, a to ne može ako nije priseban. Pretražuje imenik, ali broja nigdje. Samo kontakti od dobavljača robe. Razmišlja o tome kako mama već sigurno uzima tablete za smirenje i diže paniku kod susjeda po zgradi. Zove Zdenku jer ju ipak za nju veže zajednički interes, Paul. A i mogla bi smiriti majku ako bude potrebno. Odzvonilo je do kraja, i to četiri puta.

Što se uopće dogodilo sa Zdenkom?

Mrkla noć se okreće protiv njih dok oboje sjede u dućanu. Nitko se više ni ne javlja na telefon osim ako netko ne očekuje smrtni slučaj. Anđelko se zafrkava s bratom na njihovom izmišljenim jeziku. Sve kako Paul ne bi slučajno stekao dojam da nešto nije u redu. Pokazuje mu omote raznih grupa i pjevača i potiče ga da pogodi ime po sjećanju. Dva sata im je oduzela ta igrica, ili donijela. Nitko se i dalje ne odaziva na pozive. Ni majka, ni Zdenka a šef je očito ostavio doma slušalicu otklopljenu. Proklet bio smrad.

Jedan sat nakon ponoći, Paul počinje plakati. Nije više mogao izmicati žudnji za mekanim krevetom i crtićima prije spavanja. Anđelko ostaje bez mašte da zabavi brata. Zašto sam nije mogao smisliti neki inovativan način da napravi dućan zanimljivim? Brat je to svojom nesebičnom željom morao napraviti umjesto njega, umjesto da bude doma i ne opterećuje se. A opet, da li je cijeli život jedan stan i kratak hodnik do njega? Anđelko polako hvata Paula i umornog ga polaže na rame, počinje njihovo putovanje doma.

- Idemo buraz, vrijeme je da malo preselimo predstavu na cestu. Show on the road, ne?

Dolaze van na cestu i Anđelko s mobitela pušta *Dance number 9* od Philipa Glassa, kompoziciju koja bi i stoljećima usnule izdigla iz groba na još jedan ples. Pušta prvih nekoliko sekunda kako bi Paul shvatio da je riječ o njegovoj

najdražoj stvari. Sine mu gdje ju je prije čuo i oboje se pogledaju širokim osmijehom.

Anđelko snažno korača po tlu kako bi inicirao ritam, Paul na to odgovora laganim *staccato* udarcima po bratovim leđima. Ubrzavaju korak, udarci postaju puniji. Osminka, četvrtinka do polovinke i na kraju pune note. Ulica kakva se viđa svaki dan više ne postoji. Sada je to dugi koridor iz kojeg se izdižu zvukovi. Nisu potrebni ni automobili, ni parade a ni građevinski radovi. Dovoljni su samo Anđelko i Paul te njihova izvedba na 500 metara do zgrade u ulici pored. Nije ih bilo briga što ih čuju sve do trga. Ako oni koji su bili u dućanu i htjeli poseban doživljaj, neka ga sad slušaju kroz svoje prozore! Prolazeći pored ulaska u pojedine haustore, neki stanari u pidžamama promatraju tu drsku lakoću postojanja. Dva čovjeka, ne tako mlada da bi mogli izvoditi kerefeke, oponašaju ritam sekciju nekog malog orkestra. I baš poput sudionika uličnog festivala, mašu ozarenoj publici. Ipak su svi oni iz istog izvora.

Uzvrćaju im pozdrav dok ih pogledom prate do Kranjčevićeve. Na ulasku u haustor nalaze Zdenku. Djeluje slabo, rastuženo i bespomoćno. Ali, i dalje ima snage da dečkima poruči:

- Možda se nikada nećemo prikloniti onima koji nam određuju tempo u centru. Ali zato ćemo uvijek imati vas dvojicu da nam zadajete ritam kojeg smo u stanju pratiti.

Pomažu Zdenki da se dignu s poda i krenu se s njom uspinjati. Svatko od njih je tu noć završio na toplome u svome stanu: U snu čekajući da prva zraka sunca posjeti njihov kvart.

ČETIRI VITEZA I JEDNA GOSPA

Tarot je potpun jezik sačinjen od simbola koji predstavljaju ljubav, mržnju, sudbinu, odlučnost, brak, ratovanje itd. Drugim riječima kombiniranjem sedamdeset i osam karata može se izraziti ama baš sve.

Ne vjerujete? Evo, odmah ću vam to dokazati.

Četiri boje u tarotu su štapovi, kaleži, mačevi i novčići. Glavni autoritet u svakoj od četiri boje je kralj, ali kad treba preći na djelo najvažnija su četiri viteza.

Pogledajmo viteza od štapova (u suvremenim igraćim kartama „tref“). Njegov je simbol komad drveta iz kojeg izbijaju zeleni izboji. On predstavlja ponovno rođenje, stvaralačku silu, nadahnuće i prirodu. To je neka vrsta zelenog viteza. Ne čini mi se baš pretjerano bistar.

A evo i bogataša – viteza od novčića (u suvremenim igraćim kartama „karo“). Čovjek je Hrvat, pa se nadamo da je novac zaradio na legalan način.

Tu je i vitez od mača (danas „pik“), snažan, pravedan, ali i opasan. Dobar mačevalac koji zahtijeva poštovanje. Nešto kao srednjevjekovni Ujedinjeni narodi, ili barem ono što bi oni trebali biti.

Napokon, evo i onog kojeg svi mi, a osobito nježniji spol, nestrpljivo očekujemo – viteza od kaleža (danas „srca“), koji donosi osjećaje, strast, seks i naravno ljubav. Ali ne, to nije on, nego njegov paž. Kaže da je vitez od kaleža obolio od laganog oblika kuge (danas side), pa je poslao njega, svoga vjernog paža.

Paževi uvijek žele biti poput svojih gospodara, pa je i ovaj paž jednako smion kao i njegov vitez.

Dakle vitezovi su tu i znaju se dobro boriti. Dosadno im je kad nema rata. Pa su izmislili viteštvo. Najprije treba naći lijepu gospu. Onda joj treba pisati dosadne pjesme i pjevati ih uz lutnju. Ali sve je to zapravo samo izgovor, da bi se mogli dobro potući.

Kad nađu gospu svoga srca – eto ti prilike za tučnjavu.

Tučnjave su se tada zvale viteški turniri. Za ljude srednjega vijeka bilo je to ono što je za nas televizijski šou uz sudjelovanje publike. Pobjednik za nagradu dobiva gospinu ruku.

No svršetak ipak još nije sretan. Tri viteza koja su izgubila, loše su volje i uskoro opet kreću u boj. Svađaju se sa obiteljima (svojom i tuđima). Treba nešto učiniti. Sazvati sabor i donijeti odluke. Dakle, svršetak je ipak sretan. Imam muža i mogu skinuti pojas nevinosti. Vitezovi se zaklinju na mir – nikada više neće ratovati međusobno. To međutim ne znači da neće ratovati sa susjedima. To se zove diplomacija.

Kraj

E, malo sam se požurila. Zaboravila sam pitati vitezove što misle o meni.

Vitez od štapova: „Izrađena od sto posto prirodnog materijala. Ručni ili bolje rečeno tjelesni rad.“

Vitez od novčića: „Tijelo je na prodaju i dobar je ulog u budućnost. Ako vam se ne dopadne, možete ga vratiti i naručiti nešto drugo.“

Vitez od mačeva: „A onaj kome se ne sviđa, imat će posla sa mnom.“

Vitez od kaleža: „Ma ja je naprosto obožavam!“

Ana Ilić (SŠ Oroslavje)

DA SMO SE BAREM PRIJE SRELI

Dan je bio tmuran. Kapljice kiše klizile su niz prozor mog dnevnog boravka i sve je bilo nekako depresivno. Dosada me ubijala iz minute u minutu toliko jako da sam već počela nervirati samu sebe. Pomislila sam kako je dan kao stvoren za ostatu kod kuće, pokriti se dekom i uključiti jedan od filmova Nicholas Sparksa. Naravno bilo je pitanje koji film pošto sam svaki pogledala već milijun puta, ali izbor je ipak nekako pao na film Bilježnica. Prošlo je tek pola sata filma, a ja sam plakala kao malo dijete kojem neko pokušava uzeti bombone.

Derala sam se kao luđakinja na glavnu glumicu i davila se u suzama do kraja filma. Pogledala sam čak i popis glumaca, redatelja, kostimografa i ostalih ljudi koji su radili na filmu dok su suze još uvijek kapale niz obraze. Pojela sam dvije čokolade, popila 3 čaše soka od ananasa i očajnički brisala posljednje suze dok se začuo ključ u bravi. Ulazi Megan, moja cimerica i prijateljica s fakulteta. Bijesna baca kišobran na pod i počinje se derati: „Pa dobro Alex jesi li ti normalna, zvala sam te 16 puta i brinula se da se nešto dogodilo, a ti tu jedeš kao svinja i cendraš kao maleno dijete.”

Provjerila sam mobitel i gle stvarno 16 propuštenih poziva od Megan. Rekla sam da mi je žao ali njoj to kao da nije ništa značilo. Stajala je u kuhinji držeći se za glavu rekla: „Alex, ovo više ne može tako. Ponašaš se kao baba od 100 godina. Sjediš zatvorena u kući, jedeš i gledaš filmove koje si pogledala već tisuću puta. Briga me, večeras idemo van zabavit se, petak je, a ti imaš 20 godina i vrijeme je da nađeš nekog za sebe.” Sjedim u baru i pijem 2 koktel. Nije ovo bila loša ideja, muzika je dobra, a Megan i ja se odlično zabavljamo.

Plesale smo kao dvije klinke s koktelima u rukama kad me visoki muškarac zalio crnim vinom po novoj roza haljini. Bila sam ljuta jer je bila skupa, otišla sam u wc i očajnički brisala vino čija je fleka postajala sve gora i gora. Otišla sam kući i zaspala tek iza 3 ujutro jer sam bez obzira na bijes razmišljala o tom muškarcu

koji je djelovao jako simpatično. Nakon dva dana Mega i ja odlučile smo pozvati prijatelje na večeru pa sam odlučila otići do obližnjeg marketa i kupiti potrebne namjernice za večeru.

Čitala sam sastojke neke nove paštete od tune kad mi je neko prišao i rekao: "Jeste li oprali haljinu ili i dalje imate podsjetnik na mene?" Okrenula sam se i naravno odmah ga prepoznala. „Haljina je postala krpa za pranje poda.” rekla sam bezobraznim tonom i bacila paštetu u košaricu. „Iznimno ste drski gospođice. “ „Alex”, prekinula sam ga. „Drago mi je Alex, ja sam Teo. Oprostite ali nekako mi je neugodno, smijem li vas barem počastiti kavom ili večerom pošto sam vam uništio haljinu koja vam je usput predivno stajala. “Nasmijala sam se i rekla da mi je žao ali da imam drugih planova za večeras. Bio je pomalo razočaran, tužno je pogledao u pod i rekao: „Oh naravno oprostite nisam vam želio smetati.”

Bilo mi je žao pa sam ga pozvala da ide sa mnom i ostane kod nas na večeri. Večera je prošla izvrsno, svi smo se zabavljali, a Tea su prihvatili kao da ga poznaju cijeli život. Cijeli sam dan razmišljala o njemu i tajnovito se smiješila da je čak i Megan shvatila što se događa. Začula sam zvono i pohitala otvoriti vrata. Na vratima je stajao muškarac sa kutijom u ruci i rekao: „ Alex Mayer ovo je za vas.” Otvorila sam u kutiju, a unutra je bila boca vina sa porukom : Naknada za haljinu. Vidimo se večeras, usput pazi da ne prolješ vino. U kutu ceduljice pisala je adresa na koju bih trebala otići večeras.

Obukla sam nove crne hlače, bijelu majicu sa nekim natpisom, čizmice na petu i uputila se na dogovorenu adresu. Pozvonila sam i začula buku u stanu. Nitko nije otvarao neko vrijeme pa sam se počela brinuti. Nakon skoro 10 minuta otvorio je vrata sav znojan s krivo zakopčanim gumbima na košulji. Uđi rekao je, a stan je mirisao na tjesteninu. Pojeli smo večeru, popili vino i pogledali neki dosadan film na TV-u koji zapravo nismo gledali jer smo cijelo vrijeme buljili jedan u drugog kao neki čudaci. Bila je već prošla ponoć, ulice su bile tihe, a u stanovima ugašena svjetla. Polagano sam se digla uzela jaknu i rekla: Oprosti Teo bilo mi je prekrasno ali već je kasno i stvarno bih morala poći.”

Zaputila sam se prema vratima kad me primio za rukav jakne i potegao ja prema dolje dok jakna nije pala na pod. Zagrlio me tako da sam mu mogla osjetiti disanje na svom vratu. Primio me toliko čvrsto da sam jedva disala i primaknuo je mom obrazu. Poljubio me nježno ali toliko predivno da su mi se noge odsjekle, pomaknuo i je kosu iza uha, približio se i rekao: Eh Alex, da smo se barem prije sreli."

Ida Matilda Repar (Gimnazija A. G. Matoša)

RUŽA

Kasno u noć hodam vrtom i na moje čudo sve krune šarenog cvijeća su otvorene. Nježno prolazim prstima po laticama malenih noćnih princeza. Smiješim se njihovoj pedantnoj teksturi, njihovim vidnim bojama. Utapam se u njihovom slatkom mirisu. Tako nježno i nevino, krhko i pedantno. Zatvaram oči i od same pomisli da mogu odabrati bilo koju od njih naježim se. Šljunak škripi pod mojim bosim nogama dok kvrčim prste od užitka. Pitam se, zna li cvijeće koliko je neprocjenjiva njihova ljepota? Ono samo bezbrižno stoji i upija tople sunčeve zrake i hrani se svježom mjesečevom svjetlošću dok se ljulja na vjetriću. No moje oči ugledaše jedan poseban cvijet. Njegove bijelo obojene latice ponesene povjetarcem svjetlucale su na mjesečini. Lake me noge ponesu do njega, te naglo zastanu. Taj cvijet koji je preklinjao da ga se vidi, plakao je za pozornošću, za ljubavlju, za laganim ljudskim milovanjem. Instiktivno, posegnula sam za glasnom ružom koja me dozivala. No iako je glasno plakala, nikada nije popustila svoju obranu. Moja koža u trenu bila je probodena njenim tankim, divljim trnom. Njene bijele latice počele su poprimiti jarkocrvenu boju. Od bola sam poskočila i u sekundama našla sam se metrima dalje od tog misterioznog cvijeta gdje sam zastala na trenutak da promislim.

Ruža...smiješan cvijet. Željna ljubavi, ali previše prestrašena. Štiti se od nepoznatog, no ujedno se bori sama protiv sebe. Ruža... baš je smiješan cvijet.

